

ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба таҳқиқи диссертатсионии Наимзода Қудратулло Қаҳор дар мавзуи «Шавкати Бухорой ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобитаи адабӣ пешниҳод шудааст.

Мубрамии мавзуи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он зоҳир мегардад, ки масъалаҳои дар он баррасишаванда, аз қабили таҳқиқи рӯзгору осори Шавкати Бухорой, таркиби девон ва мавзуву мундариҷаи ашъори шоир, сабки фардӣ ва мавқеи мазмунсозию таркибофаринӣ, қорбасти санъатҳои бадеӣ дар ғазалиёти суҳанвар, таъсирпазирии ӯ аз шоирони пешин ва таъсиргузори ба шоирони баъдӣ ва ниҳоят, муайян намудани мақоми шоирии Шавкат дар адабиёт, бори аввал ба таври густардаи илмӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд.

Дар диссертатсия муайян карда шудааст, ки Шавкати Бухорой дар эҷоди шеър, махсусан ғазал, ҷойгоҳи баланд дошта, тарзи тозаи маъниофарӣ, нозукҳаёӣ, лафзтарошӣ аз вижагиҳои сабки фардии шоир маҳсуб меёбанд. Ӯ аз нахустин суҳанварони муътабари Фароруд аст, ки махсусияти шеъри сабки ҳиндиро дар ашъори худ инъикос намуда, ғазалиётро бо вижагиҳои хоси сабки ҳиндӣ музайян сохт. Чунин ҳунари шоир дар мазмунсозӣ ва офариниши ибораҳои ҷадид дар шеър аз ҷониби ҳамзамонон ва суҳанварони баъдӣ эътироф гардида, далели саҳми вофири Шавкат дар ташаккули такомули сабки ҳиндӣ мебошад.

Наимзода Қ.Қ. соли 1983 факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакиро бо ихтисоси забон ва адабиёти тоҷик хатм кардааст. Пас аз хатми донишгоҳи номбурда давоми солҳои 1983-2000 ба ҳайси омӯзгори МТМУ №2-и ноҳияи Кӯшонӣ фаъолият намуда, соли 2000-ум ба Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав ба кор омада, то соли 2003 ба ҳайси ходими адабии рӯзномаи донишгоҳии «Фурӯғ» кор кардааст. Минбаъд ба сифати омӯзгори кафедраи адабиёти тоҷик (2003-2006), мудири кафедраи рӯзноманигорӣ (2006-2008),

саромӯзгори кафедраи адабиёти тоҷик (2010-2011), декани факултети филологияи тоҷик (2011-2015), дотсенти кафедраи адабиёти тоҷик (2016-2024), ходими калони илмии Раёсати илм ва инноватсия (2024-2025) ва аз 1-уми сентябри соли 2025 ҳамчун дотсенти кафедраи адабиёти тоҷик дар Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав фаъолият намудааст.

Соли 2010 диссертатсияи номзадии худро дар мавзуи «Мучрим ва доираи адабии Роғ дар охири асри XIX ва ибтидои асри XX» бо муваффақият ҳимоя намуда, сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти халқҳои мамолики хориҷӣ (адабиёти тоҷик) гардидааст.

Номбурда бо фармоиши ректори Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав аз 22-юми апрели соли 2022 ба ҳайси унвонҷӯи кафедраи адабиёти тоҷик қабул карда шудааст. Мавзуи диссертатсияи Наимзода Қудратулло Қаҳор барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ дар Шурои олимони Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав санаи 30.10.2017, қарори № 3 тасдиқ шудааст.

Кори диссертатсионии Наимзода Қ. аз муқаддима, панҷ боб, 26 фасл, 9 зерфасл, хулоса, тавсияҳо ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар муқаддима мубрамии мавзуи таҳқиқи диссертатсионӣ асоснок карда шуда, дараҷаи омӯзиши масъалаи илмӣ арзёбӣ гардида, объект ва мавзуи таҳқиқ, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назарӣ ва методологӣ, наwgониҳои илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ муайян карда шудаанд.

Боби якуми диссертатсия «Шавкати Бухорой ва вазъи замони зиндагии ӯ» номгузорӣ шуда, аз се фасл иборат аст. Дар фасли якуми ин боб масоили таърихии замони зиндагии Шавкати Бухорой, авзои сиёсӣ, адабӣ ва фарҳангии Мовароуннаҳр Хуросон баррасӣ шудааст.

Дар фасли дууми диссертатсия – «Шавкат дар сарчашмаҳои адабӣ – таърихӣ» масъалаи рӯзгор ва ашъори шоир дар асоси маълумоти

сарчашмаҳои адабӣ мавриди таҳқику пажӯҳиш қарор дода шуда, дар ин замина роҳи зиндагӣ ва мақому мартабаи Шавкат миёни ҳамзамонон ва пасояндагон муайян карда шудааст.

Дар фасли сеюми боби якум нақду баррасии мероси адабии Шавкат дар таҳқиқоти илми муосир мавриди пажӯҳиш қарор гирифтааст.

Боби дууми диссертатсия «Вижагиҳои жанри девони Шавкат» унвон дошта, аз панҷ фасл таркиб ёфтааст. Дар ҳар яке аз ин фаслҳо як жанри муайяни девони Шавкат мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст. Аз ҷумла, дар фасли аввали боб қасоид, дар фасли дуюм ғазалиёт, дар фасли сеюм муқаттаот, дар фасли чорум рубоӣёт ва дар фасли охир фардбайтҳои шоир мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд.

Боби сеюми диссертатсия «Таснифоти мавзуии ашъори Шавкат» унвон дошта, аз шаш фасл таркиб ёфтааст. Ин фаслҳо ба муҳимтарин мавзуоти ашъори Шавкат, аз қабил мавзуи ишқ, тасаввуф ва ирфон, авзои замон, масоили ахлоқӣ, ҳолати равонии инсон, ҳоксориву тавозуъ ва тавсифи зиндагӣ, васфи ҷавонӣ ва интиҳоби дӯст, тасвири табиат, рамзҳои таъсиргузор дар зиндагии рӯзмарра бахшида шудаанд.

Боби чоруми диссертатсия «Вижагиҳои сабки шеъри Шавкат» унвон дошта, аз се фасл иборат аст. Дар фасли аввали ин боб масъалаҳои муҳимме, амсоли вижагиҳои сабки инфиродии сухани Шавкат, унсурҳои мутаноқизнамо ва ҳиссомезӣ дар ашъори шоир, вобастаҳои адабӣ, таркибҳои хос ва бадеъ, услуби муодила ҳамчун як сохтори махсуси наҳвӣ дар ашъори суханвар мавриди нақду баррасӣ қарор гирифта, фасли дуюм ба масъалаи таъсирпазирӣ ва фасли сеюм ба таъсиргузори Шавкат бахшида шудаанд.

Боби панҷуми диссертатсия «Нақши воситаҳои тасвири бадеӣ дар ашъори Шавкати Бухорӣ» унвон дорад, ки аз даҳ фасл таркиб ёфтааст. Дар ин фаслҳо муҳимтарин воситаҳои тасвири бадеии ашъори Шавкат, амсоли тавсиф, ташбеҳ, тамсил, талмех, ихом, муболиға, тазод, истиора, таҷнис ва санъати эънот бо овардани шавоҳид аз ашъори шоир таҳлилу баррасӣ гардидаанд.

Дар хулоса ва пешниҳодҳо натиҷаҳои асосии таҳқиқи илмӣ ҷамъбаст гардидаанд.

Нуқтаҳои илмӣ ва натиҷаҳои диссертатсия илман асоснок буда, бо далелҳои муътамади назаривӣ-методӣ ва таҳлилӣ мустаҳкам карда шудаанд. Муҳтавои асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмӣ нашргардида ва баромадҳои муаллиф дар конфронсҳои сатҳи гуногун инъикос ёфтаанд.

Хулоса, диссертатсияи Наимзода Қ.Қ. дар мавзӯи «Шавкати Бухорӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик» ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267) ва Дастурнамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 марти соли 2021, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ барои ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Мушовири илмӣ:

доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи адабиёти тоҷикӣ ДДБ ба номи Носири Хусрав Тағаймуродов Р.Х.
«14» октябри соли 2025.

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
вилояти Хатлон, шаҳри Бохтар, кӯчаи Дӯстии халқҳо, 56/22
Тел.: (моб.) (+992) 904-10-55-22
E-mail: ahmadovsafari74@mail.ru

Имзои Р.Х. Тағаймуродовро тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳо ва қорҳои махсуси
ДДБ ба номи Носири Хусрав
«15» октябри соли 2025.

Исозода Т.И.

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
вилояти Хатлон, шаҳри Бохтар, кӯчаи Айни, 67.
Тел.: (+992 3222) 2-45-20, 2-22-53
E-mail: bsu78@mail.ru